

AVLSPLAN FOR QUARTERHEST

Fastsatt av styret i Norsk Hestesenter første gang 1.mars 2006

Innhold

1	Innledning.....	4
2	Rammebetingelser for avlsarbeid på hest i Norge	4
2.1	Hesteholdets omfang og brukere av hest.....	5
2.2	Avlsdyrbestand og avlsstruktur.....	5
2.3	Økonomiske rammebetingelser for avlsarbeidet.....	7
2.4	Faglig utvikling og samarbeid	8
3	Generell avlsmålsetting på hest	8
4	Overordnet avlsmålsetting for quarterhest	9
5	Avlsmål for quarterhesten.	9
5.1	Rasebeskrivelse quarterhest:.....	10
5.2	Egenskaper som vektlegges for å oppnå avlsframgang.....	11
6	Utvalg av hingster	12
6.1	Kåringsbestemmelser.....	12
6.1.1	Utstillingsrett.....	12
6.1.2	Kåring/premiering	12
6.1.3	Førstegangs individbedømmelse	12
6.1.4	Andregangs individbedømmelse	13
6.1.5	Hingster med avkomsinformasjon.....	13
6.1.6	Spesielle hensyn	13
6.1.7	Offisielle konkurranseresultater	13
6.2	Eksteriørbedømmelse, veterinærundersøkelse og bruksprøve på utstilling	13
6.2.1	Individbedømmelse.....	13
6.2.2	Lidelser som diskvalifiserer fra kåring/premiering	14
6.2.3	Klinisk undersøkelse av kjønnsorgan i forbindelse med kåring	14
6.2.4	Fruktbarhet	14
6.3	Bruk av egen ukåret hingst på egen hoppe	15
6.4	Bruk av embryo.....	15
6.5	Kunstig semin.....	15
6.5.1	Hingster kåret for avl i Norge	15
6.5.2	Import av sæd fra utlandet	15
6.6	Sæd fra død hingst.....	15
7	Rangering av hopper	16
7.1	Bedømming og premiering av hopper.....	16
8	Avlsregulerende tiltak	16
8.1	Registrering av quarterhest	16
9	Avlsstimulerende tiltak.....	16
9.1	Avlsstimulerende tiltak i regi av NQHA	16
	Konkurranser, show og kurs	16
	Informasjon.....	17
9.2	Avlsstimulerende tiltak i regi av Norsk Hestesenter	17
9.2.1	Hingsteutstillinger.....	17
9.2.2	Hoppeutstillinger	17
9.2.3	Unghestskue	17
9.2.4	Annen økonomisk støtte til avlsarbeid.....	17
10	Oppfølging av avlsplanen	17
10.1	Revisjon av avlsplanen	17
10.2	Endringsforslag avlsplan	17
10.3	Avlsråd.....	17
11	Instrukser for kåringnemnd og dommere	18

11.1 Regelverk.....	18
11.2. Utdanning av dommere	18
12 Klagebehandling av kåringsavgjørelser.....	18
Vedlegg 1 Dommerkort gangartsprøver tilpasset quarter	19
Vedlegg 2 Regler for offisielle hesteutstillinger.....	Error! Bookmark not defined.
Vedlegg 3 Bruksprøvereglement for hopper og hingster.....	Error! Bookmark not defined.

1 Innledning

Avlsarbeidet med hest er i Norge basert på sterke tradisjoner. Interesserte oppdrettere, statskonsulenttjenesten, kåringsnemnder etc., har i tillegg til våre tradisjonelle avlstiltak som hesteavlsetter, hesteavlslag og utstillingsvesenet, lagt grunnlaget for dagens kvalitet på hest i Norge. I de senere tiår har prestasjoner og konkurranserresultater fått økt betydning. Dette bidrar til at grunnlaget for å drive avl av hest er noe forandret.

Norsk Hestesenter er ansvarlig for å utarbeide avlsplaner for alle hesteraser/typer som det drives organisert avl med i Norge. Ved siden av å være retningsgivende for hvordan avlen skal drives i framtida, skal avlsplanene gi grunnlaget for utvalg av avlsdyr, være retningslinjer for kåringsnemnd/dommere, være et juridisk dokument ved klagesaker og være retningsgivende for tildeling av økonomisk støtte til avlsarbeidet.

Avlsplanene har hatt utgangspunkt i et spørreskjema om avlsmål, avlstiltak og avlsplaner som ble sendt alle avlsorganisasjonene. Disse ble bearbeidet, og momenter fra spørreskjemaene ble diskutert nærmere sammen med representanter for de aktuelle avlsorganisasjonene. På basis av dette har så de enkelte planene blitt utarbeidet. Avlsplanene skal være et ledd i det videre arbeidet med en nasjonal avlsplan for hest.

Gruppen som har arbeidet med avlsplanene er: Leder av avlsrådet ved Norsk Hestesenter, Prof. Odd Vangen, avlsleder ved Norsk Hestesenter, Tore Kvam og prosjektleder Nina Valberg Nordrum. Turid Helfjord, Live Ulven og Solveig Wisløff ved Norsk Hestesenter har i tillegg gitt verdifulle bidrag, og mange verdifulle bidrag er også mottatt fra avlsorganisasjonene. Det Norske Travselsskap har selv hatt ansvaret for utarbeidelsen av avlsplanene for de to traverrasene. Dette arbeidet har foregått i samarbeid med forskningsmiljøene ved Norges Veterinærhøgskole og Norges Landbrukshøgskole. Sluttbearbeiding har avsluttet i Det Norske Travselsskap stått for basert på høringsuttalelser fra bl.a. forbund og lag.

Avlsplanene har vært operative f.o.m. avlssesongen 1995. Før endelig godkjenning, har planen vært ute til høring i de enkelte organisasjonene. Det er et ønske at den endelige avlsplan blir et aktivt brukt hjelpemiddel i avlsarbeidet med hest i Norge.

2 Rammebetingelser for avlsarbeid på hest i Norge

Hovedformålet med avlsarbeidet er å oppnå genetisk framgang for de ulike egenskapene i forhold til intensjonene, slik de er nedfelt i avlsmålet. En viktig del i avlsplanarbeidet vil være å vurdere de ulike rammer eller begrensninger som foreligger. Rammene kan være av både eksterne og intern karakter. Med eksterne forhold menes f.eks. nasjonale og internasjonale politiske forhold, bioteknikker og kvalitetskrav. De rammevilkår som næringa selv setter for avlsarbeidet vil preges av de ytre forholdene, men er også styrt av næringas egne målsetninger, dyrestruktur, regelverk for avlsdyr, næringspolitiske disposisjoner og ikke minst den økonomiske evne næringa til enhver tid har. Dyrearten vil også ha sine særegne biologiske betingelser som f.eks. fruktbarhet, som setter grenser for effektiviteten i avlsarbeidet. Det vil derfor være nødvendig å vurdere mulige avlsmessige tiltak og deres sannsynlige effekt, opp mot de begrensninger som eksisterer.

2.1 Hesteholdets omfang og brukere av hest

Hestetallet i Norge ligger i dag opp mot 50 000 hester totalt, og årlig bedekkes det rundt 5000 hopper. Rasefordeling viser at dødehest og kaldblodstraver utgjør ca. 30% av hestene, varmbloodstraver 20%, fjordhest 11% og ridehester og ponnier ca.20%. I tabell 1 nedenfor er det vist en oversikt over registrerte hester i ulike grupper pr. 31.12.2000 (Norsk Hestesenter). Antall registrerte hester vil være mindre enn det faktiske antallet, da mye hest ikke tilhører noen definert brukergruppe, eller ikke er registrerte i sin gruppe.

Tab.1 Antall hester i ulike grupper
(Norsk Hestesenter 31.12.2000)

<u>Brukergruppe</u>	<u>Ant. reg. hester</u>	<u>% 1990</u>	<u>% 1998</u>	<u>% 2000</u>
Det Norske Travsselskap	22000	52,0	43,5	45,0
Fjordhest	5500	16,9	12,9	11,2
Islandshest	5000	8,4	11,7	10,2
Ponnier	4500	4,2	7,1	9,2
Norsk varmbloods ridehest	4000	6,5	9,4	8,2
Dødehest	3000	5,6	7,1	6,1
Nordlands/Lyngshest	2300	3,7	5,7	4,7
Fullblodshester xx	2100	1,7	1,4	4,3
Fullblodsaraber ox	650	1,1	1,5	1,3

I dag brukes hesten først og fremst til sport og fritidsaktivitet, og behovet for hest i landbruket er minimalisert de siste tiår. Kun ca. 7% av driftsenhetene i jordbruket har hest, og disse bruksenhetene brukte hesten ca. 30 timer pr. år i jordbruket og ca 20 timer pr. år i skogbruket. I skogbruket det vært en økende interesse for bruk av hest, særlig i tynning og transport over kortere distanser.

Det foregår totalisatorløp ved 11 travbaner og en galoppbane i Norge. Travsporten er den største hestesportsgreina. Totalisatorspill ble innført i 1928 og var hovedårsaken til den sterke utviklinga i travravlen. I år 2000 ble det i Norge spilt på hest for 2,5 milliarder kroner. Ca. 5000 travere og 400 galopphester deltar i totalisatorløp hvert år.

Interessen for ridesporten har vært sterkt økende de siste tiår. Konkurranseridningen omfatter de fire grenene sprang, dressur, feltritt, voltige, distanseritt og i tillegg gangartsridning for islandshest. Konkurranseskjøring er relativt nytt i Norge.

Sporten er organisert i Norges Rytterforbund som har 22 000 medlemmer fordelt på ca. 270 klubber. Ca. 6500 hester er registrert i konkurransesammenheng (kretsnivå og høyere). Ponnirasene dekker behovet for en mindre hest til barn.

Flere av raseorganisasjonene arrangerer egne konkurranser innenfor ridning og kjøring.

2.2 Avlsdyrbestand og avlsstruktur

Antall avlsdyr i populasjonen vil sette begrensninger for avlsframgangen. Seleksjonsintensiteten (utvalgsintensiteten) og sikkerheten i utvalget vil bli mindre i små populasjoner, og føre til redusert avlsframgang. I små populasjoner må en dessuten ofte sette begrensninger på avlsarbeidet i form av mottiltak ovenfor en innavlsøkning. I avlsprogram der nyere teknikker innen avlsverdiberegning blir tatt i bruk, vil det også være nødvendig å forholde seg til innavl.

Som det går fram av tabell 2 nedenfor, er det stor variasjon i antall avlsdyr innen de enkelte hestepopulasjonene i Norge. Ofte er avlsdyra også geografisk spredt ut over store avstander, noe som vanskeliggjør avlsarbeidet. Strukturen i hesteavl, med mange små enheter, bidrar til liten investeringsevne både mht. tekniske og arbeidsmessige avlstiltak. Det betyr at eventuelle tiltak som man ønsker å beholde eller innføre må være økonomisk lette å bære og arbeidsmessig lite krevende for at man kan forvente stor oppslutning.

Tab. 2. Avlsdyrbestand av alle norske hesteraser i 2000 (Antall avlshingster og avlshopper). Dette er antall aktive avlsdyr registrert i avlsorganisasjonene. I tillegg finnes det et stort antall brukshester.

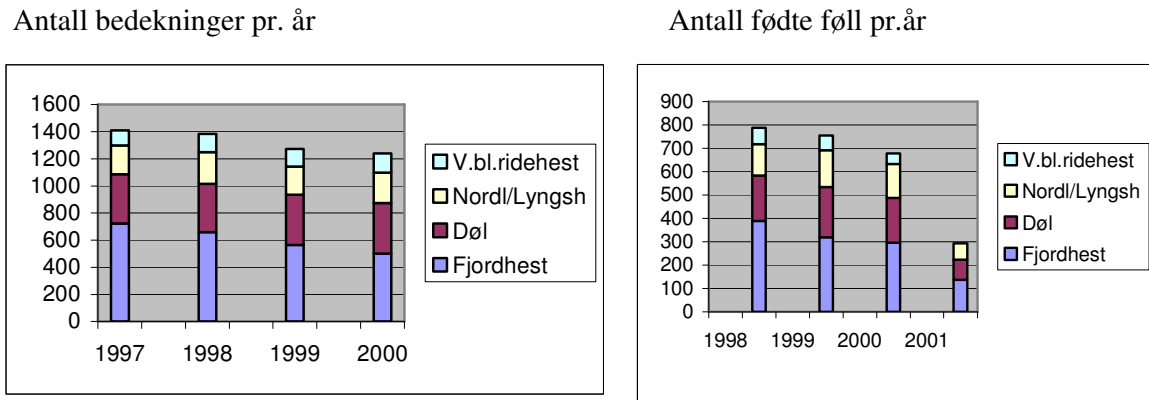
Rase	2000	
	Hingster	Hopper
Dølehest	33	373
Fjordhest	49	500
Nordlands/Lyngshest	42	225
Varmbl. ridehest	34	150
Fullblods araber	45	53
Shagya	5	17
Islandshest	23	273
Lipizzaner	2	4
<u>Ponnier</u>		
-Sportsponni	23	34
-Connemara	7	4
-New Forest	24	13
-Welsh	43	41
-Dartmoor	8	9
-Exmor	1	0
-Godtlandsruss	8	4
-Shetland	115	259
Kaldblods trav	99	1813
Varmblods trav	141	1339
Engelsk fullblod	10	101
Andre	10	20

De nasjonale eller særnorske rasene har begrensninger i avlsarbeidet ved at de i liten utstrekning kan importere nytt avlsmateriale utenfor Norge. For disse rasene har Norsk Heste-senter et særlig forvaltningsansvar når det gjelder å ivareta den levende kulturarv som disse rasene representerer. Norge har et særlig ansvar for å ta vare på, avle og utvikle disse rasene. Dette forutsetter at avlsarbeidet gjennomføres på en forsvarlig måte. Raser med internasjonal tilknytning, har gjerne et samarbeid med sin moderorganisasjon. Der ligger det ofte klare direktiver og forpliktelser for avlsarbeidet som den enkelte raseforening må forholde seg til.

Det gjelder både stambokføring, identifisering, avlsteknikker (kunstig sædoverføring, nyere fruktbarhetsteknikker etc.).

I henhold til "[Forskrift om godkjente \(reinavla/registrerte\) dyr av hestefamilien](#)" §4 med [vedlegg 1](#) kreves det offisiell godkjenning av avslag eller organisasjoner som fører eller oppretter dyreregister (stambøker). Mattilsynet (tidl. Landbrukstilsynet) har ansvaret for å godkjenne avslag og organisasjoner. Se oversikt på www.nhest.no.

Tab. 3. Antall bedekninger og antall fødte føll pr.år for de rasene Norsk Hestesenter fører stambok for. (Det er en stor grad av under rapportering, spesielt for de senere år)

2.3 Økonomiske rammebetingelser for avlsarbeidet

Norsk Hestesenter er ansvarlig for utvikling og gjennomføring av hesteavlen i Norge. NHS er en stiftelse, som eies og drives av nærings ulike lag og foreninger (17 stk. i 2000).

NHS har avlsleder, som er den administrative leder for hesteavlen i Norge, og avlsråd med ansvar for å arbeide for å fremme kvalitet og utvikling på hesten i Norge, og dessuten arbeide for å fremme norsk avl. Avlsrådet er et rådgivende organ i faglige saker for styret i Norsk Hestesenter. Styret kan gi avlsrådet delegert myndighet til selvstendige avgjørelser i spesielle saker.

Norsk Hestesenter står ansvarlig for samtlige hingsteutstillinger som arrangeres i landet. Offentlig regulering av hesteavlen har lange tradisjoner i Norge. Allerede i 1696 ble en viss form for tvungen kåring av hingster forsøkt innført av stattholder Gyldenløve, uten at det ble en realitet. De første utstillingsreglene kom i 1869 og fastlegger "dølehestens type". Revisjonen av reglene i 1874 slår fast at denne type skal fremmes reinavla, -utstillingsdyra skal følgelig være av "ublandet norsk herkomst". Hanndyrloven vedtatt av Stortinget i 1873 ga etter revideringen i 1919 herredstyrene fullmakt til å forby bl.a. hingster sluppet i fellesbeiter, hvis dyret på forhånd ikke var godkjent som avlsdyr. I 1939 vedtok Stortinget den første Lov om kåring av avlshingster. Denne loven og de regler departementet ga i.h.t. loven ble satt i verk fra 1.1.1941. Kåringsloven har vært gjeldende inntil den ble erstattet av Lov om husdyravl av 4.desember 1992 med [Forskrift om godkjente \(reinavla\) dyr av hestefamilien](#) som ble gjeldende f.o.m. 1.7.1994 og erstattet av Forskrift om godkjente (reinavla/registrerte) dyr av hestefamilien av 15.06.2001. I denne forskriften fastslås at krav til kåring gjelder for alle hingster og avlsretninger i Norge.

Norsk Hestesenter er videre med på å arrangere hoppeutstillinger og unghestskuer. Dette er avlstiltak med stor tradisjonell og kulturell betydning mange steder i landet.

Norsk Hesteavlsseter er en annen verdifull tradisjon i norsk hesteavl, og en del av virksomheten til Norsk Hestesenter siden 1988. Ordningen var tidligere tilknyttet Statskonsulenttjenesten. Pr. 2000 angår virksomheten de norske rasene, i hovedsak døl og nordlands/lyngshest.. (Se avlsplanene for disse rasene)

Den økonomiske rammen for hesteavlen har i de senere år ligget på i overkant av 5 mill. kr. I dette beløpet inngår drift av avlsadministrasjonen med avlsleder, fagkonsulent og kontorsekretær/stambokfører, statsutstillingene og hesteavlssetrene. Rammebevilgningen til avlstiltak fra Norsk Hestesenter direkte til avlsorganisasjonene er for 2001 på totalt 900 tusen kroner.

2.4 Faglig utvikling og samarbeid

Norsk Hestesenter skal være avlsfaglig senter med kompetanse innen anvendt hesteavl, samt spille en sentral rolle i håndtering og koordinering av data til avlsarbeidet. Det legges vekt på et nært samarbeid med de aktuelle fagmiljøene innen husdyrfag og veterinærmedisin. Dette medfører gjensidig nytte og stimulans i framtidig arbeid. Videre er evaluering og oppfølging av avlsplanen en kontinuerlig prosess der nyere forskningsresultat og praktisk erfaring av betydning legges til grunn. God kontakt og samarbeid med de enkelte avls- og brukerorganisasjoner innen hestesporten er viktig for en best mulig oppfølging av avlsarbeidet, og ved diskusjon om framtidig avlsretning/strategi. Norsk Hestesenter ser det dessuten som viktig å øke det avlsfaglige kunnskapsnivået både ute i organisasjonene og blant aktørene i det sentrale avlsarbeidet (dommere etc.) gjennom informasjon, møtevirksomhet og kurs.

3 Generell avlsmålsetting på hest

Som ansvarlig for all nasjonal avl av hest i Norge, skal Norsk Hestesenter medvirke til å avle en hest som tjener framtidige hesteeiere og brukere av hest på en best mulig måte, og som totalt sett vil være til nytte for samfunnet. Utarbeiding og etablering av avlsplaner for alle norske hesteraser er nødvendig for å nå denne målsettingen. Norsk Hestesenter ser det videre som viktig å initiere norsk avl på områder der det importeres mye hest i dag.

Hesten har i dag fått mange nye oppgaver, og dekker nye behov innen sport, rekreasjon og terapi. I større grad enn tidligere rettes hesteavlen mer opp mot bruksoppgaver. Et viktig ledd i avlsplanene vil derfor være å måle egenskaper så nær opp til dyras bruksområde som mulig. For mange raser vil imidlertid en for ensidig vektlegging på bruksegenskaper og prestasjoner kunne gå på bekostning av ønsket om å bevare typepreget og helheten til rasen. For disse rasene vil helhet og typepreg være det overordna.

Etablering av avlsplaner gir i større grad mulighet til å styre avlen, slik at også de langsiktige avlsinteressene blir ivaretatt. Dette er interesser knytta til helse, lynne og håndterbarhet, holdbarhet og fruktbarhet, samt ønsket om å unngå problemer ned innavl. Å inkludere disse egenskapene i avlsmålet vil kunne redusere hastigheten på avlsframgangen på kort sikt. Over tid synes det allikevel å være en riktig strategi å ta ansvar også for dette. En slik avlsstrategi vil i tillegg være et riktig ståsted i forhold til en framtidig etisk debatt, og tjene de framtidige hesteeierne gjennom reduserte veterinær- og utraneringskostnader.

Et viktig moment i avlsplanene vil være å imøtekomme det langsiktige forvaltningsansvaret Norsk Hestesenter og de enkelte raseorganisasjoner har påtatt seg. For de nasjonale rasene

går dette i hovedsak ut på å holde innavlen i populasjonen under kontroll.

De nasjonale rasene omfatter små populasjoner med begrensa mulighet for import av nytt avlsmateriale. Rasene har stor betydning i en kulturell sammenheng, og i det framtidige avlsarbeidet vil det være viktig å sikre levedyktigheten til disse populasjonene gjennom et strukturert og regulert avlsarbeid. Raser med internasjonal tilknytning har en større mulighet for import av nytt avlsmateriale. For disse rasene går forvaltningsansvaret ut på å fremme avlen av norsk hest, og å tilby hest til de ulike grener i hestesporten.

Import av hest til Norge er for enkelte raser betydelig både som sports- og fritidshest. Behovet for bl.a. varmblods ridehest dekkes ikke av norsk avl i dag. En viktig målsetting er derfor å øke tallet på norskoppdretta hest av internasjonal kvalitet.

Målsettingen med avlsarbeidet for de nasjonale og internasjonale rasene blir følgelig noe ulik. For de nasjonale rasene vil et langsiktig forvaltningsansvar for rasen være viktig. Men også disse rasene skal konkurrere med importerte hester på en rekke bruksområder innen hestesporten. De internasjonale hesterasene kan i større grad ta mål av seg å avle en hest som er internasjonalt konkurransedyktig. Avl av hest på et internasjonalt nivå vil gi muligheter for eksport. Avlsframgangen vil i stor grad være avhengig av de rammebetingelser som gis (f.eks. styring av importert avlsmateriale og importert sæd).

Betydningen av å gjennomføre et avlsarbeid der alle arbeider mot samme mål og sikrer framgang for egenskaper i avlsmålet, synes selvfølgelig. Avlsarbeidet vil komme hele næringa til gode. Det er derfor viktig at det gis mulighet for å drive et seriøst avlsarbeid og at rammevilkårene ligger til rette. Avlsplanene skal medvirke til et systematisert og strukturert avlsarbeid.

Avlsplanene for de ulike rasene er lagt opp etter samme mal med en hoveddel og en vedleggsdel. På den måten er de godt gjenkjennelig også mellom raser. Planene skal være gjenstand for kontinuerlig vurdering og oppfølging, slik at de kan endres når situasjonen krever det.

4. Overordnet avlsmålsetting for quarterhest

NQHA (Norwegian Quarter Horse Association) har som mål å spre, utvikle og samordne avl og bruk av quarterhester i Norge. Gjennom planmessig avlsarbeid ønsker en å få frem gode rasetypiske quarterhester med et godt gemytt og som er gode brukshester både i konkurransesammenheng og til hverdagsbruk. Avlsplanen skal medvirke til et for hestene og brukerne tjenlig og planfast avlsarbeid som sikrer en langsiktig forvaltning og vekst av populasjonen.

Organisasjonen skal søke kontakt og samarbeid med utenlandske avls- og konkurranseorganisasjoner for rasen. NQHA anser det som viktig med et samarbeid med Norsk Hestesenter, Starum.

5. Avlsmål for quarterhesten.

Målsettingen med avlsarbeidet på quarterhestene, er å avle rasetypiske hester med et funksjonelt eksteriør, formålstjenlige (spesifikke eller allsidige) bruksegenskaper, godt lynne og god holdbarhet.

Vektleggingen av egenskapene i avlsmålet er som vist nedenfor.

Egenskap	Vektlegging i %
Rasetype og eksteriør	35
Bruksegenskaper	30
Lynne	20
Holdbarhet	15

5.1 Rasebeskrivelse quarterhest:

HØYDE:

Mankehøyden varierer mellom 145 til 165 cm, men hester som er høyere og lavere enn de angitte mål godkjennes.

FARGE:

Alle rene farger, samt skimmel, borkete og gul, er tillatt. Hvite hester med blå øyne godkjennes ikke. Flekkete individer godkjennes ikke. Ved tvil om farger og avtegninger henvises det til gjeldende regelbok fra AQHA.

HODE OG HALS

Quarterhesten har et kort, bredt hode, ofte små skråstilte ører og vidt adskilte, milde øyne. Store, følsomme nesebor, kort mule og fast munn. Velutviklede ganacher. Hodet går sammen med halsen i en 45 graders vinkel, med et tydelig mellomrom mellom kinnbenet og halsmuskulaturen. Halsen er middels lang, noe bøyd, velfylt og vel ansatt.

KROPP

Middels lang og vel markert manke som strekker seg godt tilbake. Velliggende bog. Godt salleie. Velutviklet bryst. Bredt plasserte framben, som smelter inn i bogen. Kort, sterk rygg. Krysset skal være lett hellende. Bakdelen er bred, dyp og tung. Så vel lår som underlår skal være velfylt.

BEIN OG HØVER

Beina skal være rettstilte, korrekte og tørre. Kodene er ofte korte. Høvene er gjerne noe små, og skal være runde og sterke med dyp, åpen drakt.

BEVEGELSER

Quarterhesten er født med en viss samling, stopper og vender med bemerkelsesverdig letthet. Alltid med hasene godt innunder seg.

Quarterhesten skal ha tre taktfaste gangarter:

- Skritt skal være firtaktig
- Trav skal være totaktig, hvor diagonale beinpar flyttes frem med lav beinføring. Det kreves ikke stor grad av schwung eller løft, men travet skal allikevel være mykt og elastisk.
- Galopp skal være en tretaktig og balansert gangart hvor hesten har stor grad av naturlig bæring fra bakparten. Her kreves det heller ikke en svevende galopp med mye bevegelser, men en balansert og bærende galopp. Galoppen skal være myk og flytende.

HELHETSINTRYKK:

Quarterhesten skal ha en positiv kombinasjon av balanse, strukturell korrekthet, rase- og kjønnstype, samt muskelsetting. Den skal ha karisma, som er et resultat av en harmonisk blanding av et attraktivt hode, en velproporsjonert kropp med sterk og veldefinert muskulatur, samt ha korrekte, rette ben med gode høver som av størrelse og form er tilpasset individet og dets bruksområde. Quarterhesten skal fremstå som samarbeidsvillig med gode bruksegenskaper.

GENERELT:

Quarterhesten har utviklet seg i flere forskjellige retninger ut i fra ønsket bruksområde. Disse individene skiller seg en del i type. Det defineres 3 hovedretninger som kan nevnes, samt en kombinasjon av disse, en såkalt allround hest. Hester som er avlet frem for grenene reining, cutting og working cowhorse er ofte mindre og har kortere og mer eksplosiv muskulatur enn de typer som benyttes til western pleasure og hunter klasser. Disse typene er ofte mer høyreist og har en mindre kompakt muskelmasse. Man har også halterhesten som ofte er en spesielt velmusklet hest. Videre finnes det allroundhester som er en kombinasjon av de forannevnte.

Engelsk fullblodshest kan godkjennes innen quarteravlen etter gitte regler. AQHAs regelbok har ytterligere regler.

MODERORGANISASJON:

American Quarter Horse Association (AQHA)
P.O. Box 200 Amarillo, Texas 79168
www.aqha.com

Norsk raseforening:

Norwegian Quarter Horse Association
Holegata 74/75
3320 Vestfossen
www.nqha.nett

5.2. Egenskaper som vektlegges for å oppnå avlsframgang***Eksteriør bedømmes etter følgende kriterier:***

- Rasetype og preg.
- Kroppbygning, muskulatur
- Benkvalitet, benstilling
- Bevegelser i walk/skritt
- Bevegelser i jog/trav
- Bevegelser i lope/galopp
- Helhetsintrykk, harmoni.

Alle punktene bedømmes ut i fra en skala fra 1 til 10, hvor 10 er beste karakter

Bruksegenskaper som vektlegges hos quarterhestene:

- Samarbeidsvilje
- Bevegelser
- Ridbarhet

Bruksegenskapene tas hensyn til gjennom bruksprøver på utstillinger og evt. konkurranseresultater.

I enkelte av westerngrenene ris quarterhesten i ”jog og lope”.
Jog defineres som et mykt, balansert, flytende trav.
Lope defineres som en kortere og mer langsom galopp.

Quarterhesten skal i stor grad bære seg selv i en lav form med god bakbeinsaktivitet under ridning.

Avhengig av utstillingsklasse vil bruksprøvene inneholde rideprøve eller longering/tømmekjøring. Når det gjelder rideprøve kan det velges mellom engelsk stil eller western stil.

Lynne er en evaluering av hestens opptreden og vesen på utstillingen. Lynne skal beskrives og evalueres av både kåringsnemnd/dommere, veterinær og bruksprøvedommere. Hvis hestens temperament er slik at det er umulig å undersøke den nøye, skal hesten avvises fra utstillingen og underkjennes.

Holdbarhet bedømmes ut i fra hestens egne eksteriøre egenskaper som påvirker holdbarheten og veterinær status samt gjennom resultater fra konkurranser .

6. Utvalg av hingster

I avlsdyrutvalget legges det vekt på hingster, siden det er på hanndyrsiden en kan foreta det viktigste utvalget. Utvalg av hingster til avl baseres på individ-bedømmelse (kåring). Individbedømmelsen skal gi grunnlag for å velge ut avlsdyr med egenskaper i tråd med avlsmålet samt gi muligheten til å påvise defekter, som diskvalifiserer for bruk i avlen. For eldre hingster ønsker en tilleggsinformasjon gjennom avkom. Bruk av egen ukåret hingst på egne hopper er tillatt etter retningslinjer i henhold til [pkt. 6.3](#).

6.1 Kåringsbestemmelser

6.1.1 Utstillingsrett

En hingst har full utstillingsrett og kan kåres/premieres hvis den er registrert i AQHAs register. Norskfødte hingster må være et resultat av en lovlig bedekning.

6.1.2 Kåring/premiering

Kåring/premiering gjennomføres av godkjent kåringsnemnd på kunngjort offentlig utstilling. Kåring/premiering utføres i henhold til gjeldende avlsplan og retningslinjer for kåring og kåringsnemnder. Retningslinjene er spesifisert nærmere i ”[Forskrift om godkjente\(reinavla/registrerte\) dyr av hestefamilien](#)”.

6.1.3 Førstegangens individbedømmelse

Første gang en hingst kan møte til individbedømmelse er som 3-åring. Ved kåring gjennomføres en individbedømmelse hvor en vektlegger egenskaper definert i avlsmålet. 3-åring viser longering/tømmekjøring som bruksprøve og kåring gjelder for 2 år. 4-åringer kan vise enten rideprøve eller longering/tømmekjøring og kan premieres dersom de avlegger rideprøve. Viser 4-åringer longering eller tømmekjøring gjelder kåringen bare for 1 år.

Hingst 5 år eller eldre som vises for første gang, må avlegge full bruksprøve dersom de ikke oppfyller kriteriene under pkt 6.1.7 (konkurranseresultater). Hingsten kan da premieres. Mulig oppnådd premiegrad er 2.og 3.premie og eventuell kvalitetsrangering.

6.1.4 Andregangs individbedømmelse

En kåret hingst skal møte til ny individbedømmelse som 5-åring for eventuell videre avlsgodkjenning. Bedømmelsen skal skje på grunnlag av rideprøve på utstillingen og/eller konkurranseresultater, samt øvrige egenskaper definert i avlsmålet. Mulig oppnådd premiegrad er 2. eller 3. premie og eventuell kvalitetsrangering. Hingster som ikke holder mål avlsmessig får ikke fornyet kåring.

6.1.5 Hingster med avkomsinformasjon

Informasjon om avkom og deres evt. resultater skal sammen med individbedømmelsen gi grunnlag for kåringsavgjørelsen på eldre hingster. Se også pkt 6.1.7.

6.1.6 Spesielle hensyn

Hingster som av spesielle grunner ikke har kunnet gjennomføre bruksprøve til fastsatt tid eller ikke har møtt til utstillinger, kan vurderes av kåringsnemnd i samråd med avlsleder for en eventuell dispensasjon. Hingster som uten grunn ikke møter til ny bedømmelse i henhold til kåringsbestemmelsene, mister automatisk kåringsen.

6.1.7 Offisielle konkurranseresultater

For quarterhingster som kan dokumentere offisielle konkurranseresultater, gjelder følgende:

1. Ved oppnådd R.O.M i en av rideklassene kan hingsten fritas fra krav om rideprøve.
2. Dersom hingsten har vunnet over \$ 500 i NRHA (National Reining Horse Association) klassene, kan hingsten fritas fra krav om rideprøve. .
3. Hingster med minst 2 avkom med oppnådd R.O.M. i rideklasser, kan fritas fra krav om rideprøve.

Dersom hingsten har oppnådd R.O.M. i halter skal dette særlig vektlegges i den eksteriøre delen av individbedømmelsen.

Dokumentasjon må vedlegges påmeldingen av hingsten til individbedømmelse.

Det vises til moderorganisasjonens regelbok for poengberegningssystem.

6.2 Eksteriørbedømmelse, veterinærundersøkelse og bruksprøve på utstilling

6.2.1 Individbedømmelse

Ved individbedømmelse gjennomgår en hingst eksteriørbedømmelse og veterinærkontroll. Bruksprøve må gjennomføres såfremt hingsten ikke er premiært tidligere eller kan vise til konkurranseresultater (jfr. [pkt 6.1.7](#)). Bevegelser i skritt og trav skal sjekkes på hardt, slett underlag på rett linje.

For hingster skal det gjennomføres løsvising.

Dersom en hingst får alvorlige anmerkninger ved helseundersøkelsen, skal kåringsnemnda i samråd med utstillingens bestyrer avgjøre hvorvidt den skal avvises fra den videre bedømmelsen.

6.2.2 Lidelser som diskvalifiserer fra kåring/premiering

6.2.2.1 Generelle helsekrav

Det skal ikke kåres hingster dersom det ved den kliniske veterinærundersøkelsen påvises følgende defekter:

- Klapphingst, urhingst og hingster med store forskjeller i testikkelstørrelse og konsistens aksepteres ikke.
- Pungbrokk aksepteres ikke for hester yngre enn 10 år. Det finnes i varierende grad på føll og eldre hingster. Kan oppstå i alle aldre. Hingster med en testikkel fjernet p.g.a. pungbrokk, samt kåra hingster som pådrar seg dette før 10 års alder, skal utelukkes. Eiere av kårede hingster må, dersom hingsten får pungbrokk, umiddelbart rapportere dette til Norsk Hestesenter. Dette må gjøres klart for hingsteeiere ved tildeling av kåringsbrev.
- Alvorlige bittfeil aksepteres ikke, dvs overbitt eller underbitt der fortenner i over- og underkjeve ikke slites mot hverandre og dette ikke har årsak i skade. Underbitt er sterkt uønsket.

6.2.2.2 Spesielle veterinære krav for quarterhingster:

Quarterhesten må bli identifisert, målt, blodtypet eller DNA-testet og undersøkt for å sikre at den på undersøkelsestidspunktet tilfredstiller følgende krav:

Bein.

Bakneledd skal undersøkes ved hjelp av palpasjon ved vektbelastning så vel som med oppløftet bein for antydning av lateral luxasjon av patella og for haking av patella.

Instabilitet av kneleddet bedømmes strengt.

Fyllinger i ledd skal trekkes i totalvurderingen

Høver må være sterke, sunne og korrekte. Høver på quarterhester kan være noe mindre enn hos tilsvarende hester av samme størrelse.

Temperament.

Hvis hestens temperament er slik at det er umulig å undersøke den nøye, skal den avvises og underkjennes.

HYPP (Hyper calemic periodic paralysis)

Hingster som tester positivt for HYPP ilegges avlsforbud.

6.2.3 Klinisk undersøkelse av kjønnsorgan i forbindelse med kåring

Klinisk undersøkelse av testiklene gjennomføres i forbindelse med kåring. Ved førstegangs visning skal hingsten ha 2 testikler av normal størrelse, normalt leie i pungen, symmetriske og av normal konsistens. Rotasjon av en eller begge testikler er ikke uvanlig på noen hesterase.

6.2.4 Fruktbarhet

Hingster i avl må vise til en føllprosent på over 50, eller vise til godkjent sædprøve og testikkelkontroll. Kåringsnemnda kan rekvirere avlshingster til en grundigere undersøkelse av kjønnsorganene. Undersøkelsen skal bestå av:

- 1) Klinisk undersøkelse av testiklene.
- 2) Sædprøve
Det skal foretas et sæduttak og sædprøven skal vurderes for følgende egenskaper:
 - A) Motilitet
 - B) Prosent normale spermier

C) Totalantall spermier i ejakulatet

Hver av disse egenskapene skal overstige en minimumsverdi. En samlet minimumsverdi for alle tre egenskapene må også overstiges.

Dersom hingsten ikke er fertil etter en sædprøve kan denne gjentas to ganger i løpet av samme avlssesong.

Dårlig fruktbarhet kan føre til utrangering. Kåringsnemnda i samråd med avlsleder avgjør om det er hingster som skal kalles inn til fruktbarhetstest.

6.3 Bruk av egen ukåret hingst på egen hoppe

Bruk av egen ukåret hingst på egen hoppe er tillatt etter følgende regler:

- Søknad skal være innvilget før bedekning kan finne sted og det må søkes for hvert år hingsten skal brukes. (Søknadsskjema finner du [her](#) eller bestiller hos NHS). Søknad sendes NHS ved avlsleder. Kopi av godkjenning sendes fra NHS til stambokfører.
- Eierforhold må tilfredsstille kravene nedfelt i [Forskrift om godkjente \(reinavla/registrerte\) dyr av hestefamilien § 12](#), det vil si: Hoppe og hingst skal ha samme eier(e) / identiske eierforhold i henhold til eierregister på bedekningstidspunktet.
- Helsekrav - Hingsten skal være fri for de lidelser som diskvalifiserer fra kåring i rase. Dokumentasjon fra veterinær fylles ut på eget skjema og vedlegges søknaden. (hent veterinærskjema [her](#) eller kontakt NHS). Dersom hingsten tidligere er vist på kåring, kan veterinærundersøkelsen fra denne legges til grunn.
- Kvote - Hver hingst kan bedekke inntil 2 hopper pr. sesong.
- Alder på hingst – hingsten må være minimum 3 år ved første gangs godkjenning.
- Gyldighet - Godkjenning gis for ett år om gangen.

6.4 Bruk av embryo

Individer unnfanget ved embryooverføring registreres etter de til enhver tid gjeldende bestemmelser i AQHA.

6.5 Kunstig semin

6.5.1 Hingster kåret for avl i Norge

Hingster kåret for avlsbruk i Norge kan også benyttes til kunstig sædoverføring på norske hopper.

6.5.2. Import av sæd fra utlandet

Sæd fra hingster oppstallet i utlandet kan importeres til bruk på norske hopper etter søknad som behandles av kåringsnemnd for rasen. Søknaden sendes Norsk Hestesenter. Det må dokumenteres at hingsten er fri for HYPP.

6.6. Sæd fra død hingst

Sæd fra død hingst kan benyttes til og med dødsåret for hingsten.

7 Rangering av hopper

7.1 Bedømming og premiering av hopper

Premiering av hopper baseres i første omgang på individbedømmelse og senere på informasjon om avkom. Hoppeutstillinger med bruksprøver blir derfor et viktig tiltak i avlsdyrutvalget.

Hoppene kan møte til individbedømmelse første gang om høsten som 3-åring. Quarterhoppene premieres etter eksteriør, men resultater oppnådd i bruksprøver og konkurranser skal inkluderes. For bedømming vises det til *dommerkort*. Bruksprøvene gjennomføres etter gjeldende regler fra Norsk Hestesenter. Hopper som skal tildeles premiegrad må være registrerte i sentralregisteret i AQHA i USA. Premieringsgrunnlaget på utstillingene må være i tråd med rasens avlsmål. Det anses som viktig til enhver tid å benytte riktige stimuleringsmidler (pengepremie) og andre utstillingstilskudd for å få hoppene fram til utstilling.

NQHA utgir hvert år en hingstekatalog på web over de hingster som er tillatt å benytte å i quarterhest avlen. Hoppeeiere kan ta kontakt med avlsutvalget i NQHA for å få råd om avl på quarterhest.

8 Avlsregulerende tiltak

8.1 Registrering av quarterhest

Alle quarterhester skal være registrert i AQHA før de kan bli registrert i Norge og få et norsk hestepass.

Hestepass utstedes som hovedregel i hestens fødeland. Dersom en importert hest ikke har eller kan få utstedt slikt pass, kan norsk pass utstedes.

Hingsteeiere er pålagt å sende inn bedekningsliste til Norsk Hestesenter, og en kopi av denne til foreningen innen 1.oktober i bedekningsåret.

Dersom bedekningsliste ikke er mottatt etter purring, og senest 1.januar året etter, kan avlsgodkjenningen for hingsten trekkes for påfølgende år.

9 Avlsstimulerende tiltak

9.1 Avlsstimulerende tiltak i regi av NQHA

Konkurranser, show og kurs

Raseforeningen (NQHA) avholder konkurranser/show i henhold til AQHAs regelverk.

NQHA kan avholde kurs og seminarer som har til hensikt å styrke quarter hesteeierenes kunnskap om rasen, utstillingsprosedyrer, avlsmål og lignende. For øvrig arbeider NQHA etter sine til enhver tid vedtektsfestede målsetninger, samt moderforeningen AQHAs mål.

Informasjon

NQHA skal være behjelpelig med å gi informasjon om hesterasen og jevnlig sende ut et skriv til sine medlemmer.

9.2 Avlsstimulerende tiltak i regi av Norsk Hestesenter

9.2.1 Hingsteutstillinger

Norsk Hestesenter er ansvarlig for å arrangere hingsteutstillingene. Raseorganisasjonen skal være behjelpelig med teknisk personell.

9.2.2 Hoppeutstillinger

9.2.2.1

Norsk Hestesenter i samarbeid med lokale utstillingsarrangører eller raseorganisasjonen er ansvarlig for å arrangere hoppeutstillinger. Raseorganisasjonen skal være behjelpelig med teknisk personell. På disse utstillingene får hoppene en eksteriørbedømmelse, og de avlegger bruksprøver (se bruksprøvereglementet).

9.2.3 Unghestskue

9.2.3.1

Norsk Hestesenter i samarbeid med lokale utstillingsarrangører eller raseorganisasjonene er ansvarlig for å arrangerer unghestskuer. Raseorganisasjonen skal være behjelpelig med teknisk personell. Hvis det er ønskelig kan åringer bli stilt i uoffisiell klasse på unghestskuene.

9.2.4 Annen økonomisk støtte til avlsarbeid

9.2.4.1

Økonomisk støtte til avlsarbeidet tildeles i tråd med avlsplanens innhold. Avlsrådet ved Norsk Hestesenter innstiller etter søknad fra NQHA overfor styret i Norsk Hestesenter som tildeler.

9.2.4.2

Norsk Hestesenter har ansvar for utviklingsarbeid i henhold til gjeldende avlsplaner. I gjeldende plan omfatter dette i første rekke å øke dommernes kompetanse innenfor rasen i samarbeid med raseorganisasjonen.

10 Oppfølging av avlsplanen

10.1 Revisjon av avlsplanen

Avlsplan for quarterhest kan ha en hovedrevisjon hvert fjerde år. I spesielle tilfeller kan enkeltstående endringer gjøres utenom dette.

10.2 Endringsforslag avlsplan

Årets endringsforslag presenteres ovenfor avlsrådet i Norsk Hestesenter innen 1.oktober. Styret i NHS vedtar evt. endringer.

10.3 Avlsråd

NQHA representeres i avlsrådet i Norsk Hestesenter gjennom felles representant for utenlandske

sportshestraser/ponnier.

11 Instruks for kåringsnemnd og dommere

11.1 Regelverk

Kåring av hingster foregår etter til enhver tid gjeldende avlsplan, utstillings- og bruksprøveeglement. Kåringsnemnder og dommere blir foreslått av NQHA og oppnevnt av avlsrådet ved Norsk Hestesenter, i henhold til § 14 i [Forskrift om godkjente \(reinavla/registrerte\) dyr av hestefamilien](#). NHS har ansvar for å informere NQHA om frister mv. for nevnte forslag.

11.2. Utdanning av dommere

Utdanning og autorisasjon av eksteriør- og bruksprøvedommere foregår i regi av Norsk Hestesenter, etter nærmere fastsatte utdanningsplaner.

12 Klagebehandling av kåringsavgjørelser

12.1 Klagerett

Vedtaket som er fattet i medhold av forskriftene, gir klagerett i medhold av [Forvaltningsloven av 10. februar 1967, kap. VI](#). Klagefristen er 3 uker fra det tidspunktet underretning om vedtaket er kommet fram. Klagen sendes til det forvaltningsorganet som har fattet vedtaket.

12.2 Klagebehandling

Klage på kåring skal framsettes skriftlig til Norsk Hestesenter ved kåringsnemnda. Kåringsnemnda skal vurdere saken på nytt, med eventuelt nye saksopplysninger. Hvis vedtaket opprettholdes, går saken til Klagenemnda for kåringsavgjørelser.

Vedlegg 1

Dommerkort gangartsprøver tilpasset quarter

Stiftelsen

NORSK HESTESENTER

Starum

2850 Lena

UTSTILLINGSSTED:		ÅR:		KAT.NR.:				
HESTENS NAVN OG STB/REG NR:								
RASE:		EIER:						
Type prøve: (sett kryss)		Ridning:		Longering:				
				Tømmekjøring:				
Kommentar:					0-10			
1	Walk (skritt)							
2	Jog (trav)							
3	Lope (galopp)							
Arbeidsvilje: (sett kryss)								
4	Fremdrift	☐	god	☐	tilfredsstillende	☐	mindre god	
	Samarbeidsvilje	☐	god	☐	tilfredsstillende	☐	mindre god	
5	Helhetsinntrykk:							
Lynne:								
Underskrift:								

For øvrige dommerkort, se www.nhest.no eller kontakt Norsk Hestesenter for å få dette tilsendt. Her finner du også mandat for klagenemnd og instruks for avlsråd.

Gjeldende versjon av Forskrift om godkjente (reinavla/registrerte) dyr av hestefamilien av 13.januar 1999, endret ved forskrift av 15.juni 2001 nr 687 og 9.januar 2004 nr 101(bl.a hjemmel), 15 nov 2004 nr. 1467 finnes på www.lovdato.no.